

 BAJKOPISARZE

Scenariusz warsztatów

Miniprzewodnik dla nauczyciela

Pomysłodawca: bajkopisarze.pl

Projekt graficzny i typograficzny: Anna Kaszuba-Dębska

Czym różni się malowidło naskalne od muralu? Albo malarstwo realistyczne od fotografii?

Przeprowadź nowatorskie zajęcia dla dzieci z klas IV-VI. Zapoznaj uczniów z różnymi gatunkami twórczości, w których artysta przemawia do nas poprzez szeroko pojęty obraz. Twoi uczniowie nauczą się znajdować podobieństwa i różnice, zrobią reporterskie zdjęcia, wczują się w rolę artysty. Na koniec stworzą własną wersję e-booka. Oczywiście o sztuce.

Jakie umiejętności nabywa i rozwija uczestnik zajęć:

- potrafi rozpoznać style twórczości opisane w scenariuszu: malowidło naskalne, mural, portret, abstrakcja, fotografia reporterska,
- umie rozróżnić wspomniane przykłady gatunków spośród innych,
- odnajduje podobieństwa i różnice pomiędzy malowidłem naskalnym a murałem,
- potrafi wybrać przykład malarstwa realistycznego spośród obrazów w różnych stylach,
- bezbłędnie rozpoznaje Monę Lizę i wie, kto jest autorem obrazu,
- poznaje abstrakcję, jako formę sztuki.

Co tworzy uczestnik zajęć:

- maluje kredą lub węglem,
- wykonuje reporterskie zdjęcia,
- potrafi zarchiwizować cyfrowo swoją twórczość (skan i/lub zdjęcie),
- tworzy e-book.

MINIPRZEWODNIK DLA NAUCZYCIELA

Aby jednak móc stworzyć e-book konieczne będą wcześniejsze przygotowania.

Poniżej znajdą Państwo ogólne informacje o czterech zagadnieniach oraz linki do szerszych opracowań. Zadania, które należy wykonać przed przystąpieniem do tworzenia własnej e-książki, zostały wyróżnione poniżej kolorem zielonym. Efekty tych prac wymagać będą elektronicznej archiwizacji. Zatem warto wyjaśnić/przypomnieć uczniom, jak zakłada się katalog w komputerze i jak do niego wgrać materiały (zdjęcia /skany). Każdemu zagadnieniu można poświęcić odrębne zajęcia, a wykonanie e-booka zaproponować uczniom np. jako pracę domową.

PIERWSZE ZAGADNIENIE: Co różni malowidło naskalne od muralu?

Malowidła naskalne powstawały w grotach i jaskiniach bardzo dawno temu (ok. 15-12 tysięcy lat przed naszą erą). Murale są tworzone współcześnie. Jednak każda z tych form sztuki jest opowieścią o czymś. Przekazem artysty. Dla nas, odbiorców.

Malowidła w jaskiniach przedstawiają zwierzęta, np. jelenie, krowy czy prażubry. Do ich tworzenia wykorzystywano czerwoną glinę lub czarną farbę, która powstawała z wrzuconego do ogniska minerału (magnezytu lub dolomitu), a malowano pątykiem lub palcem.

Murale i graffiti natomiast artyści tworzą najczęściej za pomocą farby w sprayu. Najczęściej korzystają też z przygotowanych wcześniej szablonów, ale nie zawsze. Szablon, czyli arkusz z wyciętymi elementami, które wypełnia się farbą, na pewno przyspiesza pracę nad murem. Jednym z najbardziej znanych artystów, który wypowiada się za pomocą takiej właśnie techniki artystycznej, jest Banksy.

Prawdopodobnie malowidła naskalne miały dla ich twórców i odbiorców znaczenie magiczne. Murale często są zabawą, ale są też takie, które mówią o ważnych sprawach, jak wojna, zmiana klimatu, ochrona zagrożonych gatunków zwierząt.

OPRACOWANIA

<https://archeologia.com.pl/malowidla-naskalne-w-europie/>

<https://mojedziecikreatywnie.pl/2019/03/malarstwo-naskalne-ciekawa-technika-plastyczna/>

<https://www.bryla.pl/banksy-obrazy-graffiti-street-art-kim-jest-banksy>

<https://gosiapodrozuje.pl/2018/02/25/na-tropie-banksyego-w-betlejem/>

<https://ultrafioletowo.pl/artykuly/street-art-graffiti-mural-czym-sie-roznia-te-pojecia>

Ewa Jałochowska, *Historia sztuki dla dzieci i rodziców. Rozmowy z Kajtkiem*, Wydawnictwo Bukowy Las.

ZADANIA

Pierwszym zadaniem uczniów podczas pracy z e-bookiem będzie prawidłowe wybranie malowidła naskalnego spośród różnych dzieł umieszczonych w katalogu ILUSTRACJE. Zatem ważne, by podczas zajęć mieli możliwość zapoznania się z zagadnieniem oraz konkretnymi przykładami.

Drugim zadaniem będzie stworzenie własnego muralu/graffiti/street artu. Technika wykonania jest dowolna. Kilka propozycji przedstawiamy poniżej. Ważne, by uczniowie mieli gotowe i zarchiwizowane w wersji elektronicznej swoje dzieło PRZED przystąpieniem do uzupełniania e-booka.

Nasze propozycje:

- „mural” „street art” czy „graffiti” na kredą płycie chodnikowej,
- czarno-biały projekt na kartce papieru z wykorzystaniem węgla/ołówka,
- mural na kartonie można stworzyć z wykorzystaniem szablonów.

Do malowania można użyć klasycznych farb lub farb w spray'u.

Archiwizacja projektu. Konieczne będzie sfotografowanie lub zeskanowanie prac i zapisanie na własnym dysku. Stworzone dzieło zostanie wykorzystane w trakcie prac nad e-bookiem.

DRUGIE ZAGADNIENIE: Co różni się portret od wizerunku?

Bardzo ciekawe portrety powstawały w epoce renesansu. Jednym z szczególnie znanych artystów był Leonardo da Vinci. Namalował słynną Monę Lisę (Gioconda) i Damę z łąsiczką, którą możemy zobaczyć w Muzeum Czartoryskich w Krakowie. To co ważne w portretach Leonarda, to niezwykła wierność rzeczywistości. Portret Mony Lisy był uznawany za doskonały wizerunek, mówiono, że dama na nim przedstawiona wygląda jak żywa, że wydaje się, że za chwilę zacznie oddychać. A kilka wieków później ten portret doskonały przyozdobił, oczywiście na kopii, Marcel Duchamp, który był związany z grupą dadaistów. Czyli takich artystów, którzy bawili się słowem, układając losowane poematy, oraz obrazem. Mieli dosyć tradycyjnego malowania i chcieli coś zmienić. To była zabawa i protest zarazem. I tenże Duchamp wybrał najbardziej znany obraz świata, a wg niego była to Mona Lisa, i domalował na kopii wąsy. Czy to nam czegoś nie przypomina? Dzisiaj bawimy się w aplikacjach w telefonie, podobnie jak dadaści. Doklejamy sobie uszka, pyszczki lub inne równie zabawne elementy.

OPRACOWANIA

<https://www.dwutygodnik.com/artykul/818-historia-jednego-obrazu-la-gioconda.html>

<https://niezlasztuka.net/o-sztuce/leonardo-da-vinci-mona-lisa/>

<https://niezlasztuka.net/o-sztuce/dada-nie-znaczy-nic-czyli-znaczy-wszystko-czyli-rewolucja-dadaistow-w-sztuce/>

<https://rynekisztuka.pl/2013/02/22/o-tym-jak-duchamp-oswobodzil-demony/>

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/1766140,1,duchamp-sarkastyczny-kpiarz-nieuchwytny-geniusz.read>

ZADANIA

Pierwszym zadaniem będzie wybranie spośród obrazów umieszczonych w zakładce ILUSTRACJE Mony Lisy i wstawienie obrazu na stronę e-książki. Pod obrazem znajdzie się miejsce na podpisanie dzieła: IMIĘ i NAZWISKO ARTYSTY.

Zadanie drugie będzie zabawą w dadaizm. Za pomocą dostępnych elementów ilustracyjnych uczniowie mogą przyozdobić portret Mony Lisy. Wystarczy wybrany element z zakładki ILUSTRACJE przeciągnąć na jeden z trzech znaków zapytania, a następnie kursorem myszki przesunąć go w odpowiednie miejsce i dopasować rozmiar.

TRZECIE ZAGADNIENIE: Co różni się malarstwo realistyczne od fotografii?

W połowie XIX wieku pewien francuski malarz, Gustave Courbet, postanowił zrezygnować z narzuconych zasad i malować to, co widzi dookoła siebie. Artysta chciał jak najwierniej oddać otaczającą go rzeczywistość. Malował zatem morskie bałwany, kobiety zbierające kłosa. Bez upiększania i wygładzania, co oburzało ówczesnych. Nikt jeszcze nie chciał oglądać błota i zwykłej ulicy miasta.

Dzisiaj podobną funkcję pełni fotografia. Ta opowiadająca o codziennych wydarzeniach, dużych i małych, jest nazywana fotografią reporterską. Jej celem jest uchwycenie ważnego momentu, pokazanie „jak jest naprawdę”. Znow bez upiększania, bez wymazywania i chowania niewygodnych elementów. Autentycznie.

OPRACOWANIA

<http://www.magazynsztuki.pl/realizm/>

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/realizm;4009784.html>

<https://www.fotoprint.pl/blog/porady/84-krotka-historia-fotografii-reportazowej>

<https://www.szerokikadr.pl/poradnik/reportaz>

ZADANIA DLA UCZNIÓW

Pierwszym zadaniem będzie prawidłowe wybranie spośród grafik z katalogu ILUSTRACJE przykładu malarstwa realistycznego. Zatem ważne, by podczas zajęć uczniowie mieli możliwość zapoznania się z zagadnieniem oraz konkretnymi przykładami.

Do drugiego zadania należy się przygotować przed przystąpieniem do pracy nad e-bookiem. Uczniowie będą mieli za zadanie wykonać zdjęcie reporterskie. Mogą je zrobić podczas wycieczki szkolnej lub w weekend podczas spaceru po własnej okolicy.

Archiwizacja projektu. Konieczne będzie sfotografowanie lub zeskanowanie prac i zapisanie na własnym dysku. Stworzone dzieło zostanie wykorzystane w trakcie prac nad e-bookiem.

CZWARTE ZAGADNIENIE: Co w abstrakcji jest ważniejsze? Kolor czy forma?

Czasami opowieść o świecie nie jest tak czytelna i oczywista. Artyści abstrakcyjni uważali, że nie da się idealnie odwzorować natury, bo ona jest idealna. Przestali zatem malować to, co widzą, a bardziej skupili się na tym, co czują. Ich znanym przedstawicielem był Wassily Kandinsky. Na poważnie analizował kolory i ich związki z duchowością. Nie wszyscy się z nim zgadzali. Z czasem, oprócz koloru, liczyć się zaczęły również geometryczne kształty. Powstawały bardziej uporządkowane abstrakcje. Takie malował m. in. Paul Klee.

OPRACOWANIA

<https://niezlasztuka.net/o-sztuce/kandinsky-i-sztuka-abstrakcyjna/>

<https://twoja-sztuka.pl/Malarstwo-abstrakcyjne-definicja-charakterystyka-i-przedstawiciele-blog-pol-1495537410.html>

ZADANIA DLA UCZNIÓW

W pierwszym zadaniu uczniowie będą wybierać spośród dzieł abstrakcyjnych (z zakładki ILUSTRACJE) takie, które najbardziej do nich przemawia.

Kolejne zadanie będzie polegało na podłożeniu kolorowego tła pod obraz. Dzięki temu każdy będzie mógł stworzyć własną, kolorową abstrakcję.

RODO

Podczas prac nad e-książką uczniowie dobrowolnie umieszczają zdjęcia oraz adres e-mailowy, który jest niezbędny do przesłania pliku *.pdf. Adres e-mail zostanie wykorzystany tylko i wyłącznie w celu wysłania na wskazany adres linku umożliwiającego pobranie pliku *.pdf ze spersonalizowaną książką.

(**podstawa prawna:** wykonanie lub zawarcie Umowy, podjęcie działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. b RODO)

Źródła wykorzystanych w aplikacji oraz ebooku obrazów i grafik

- Malowidła naskalne

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Che%C5%82mo%C5%84ski_Partridges_in_the_snow.png

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lascaux_II.jpg

<https://af.wikipedia.org/wiki/Banksy>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Vassily_Kandinsky,_1923_-_Composition_8,_huile_sur_toile,_140_cm_x_201_cm,_Mus%C3%A9e_Guggenheim,_New_York.jpg

[_Composition_8,_huile_sur_toile,_140_cm_x_201_cm,_Mus%C3%A9e_Guggenheim,_New_York.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Vassily_Kandinsky,_1923_-_Composition_8,_huile_sur_toile,_140_cm_x_201_cm,_Mus%C3%A9e_Guggenheim,_New_York.jpg)

Fractal – Thomas Schwarz z Pixabay

- Portrety

Dama z łasiczką:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Lady_with_an_Ermine.jpg

Dziewczyna z perłą

Autorstwa Jan Vermeer - Nieznane, Domena publiczna,

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=63194>

Żydówka z pomarańczami

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aleksander_Gieryski_-_Jewish_woman_selling_oranges_-_Google_Art_Project.jpg

Dora Maar

By Pablo Picasso - Picture taken by me at the Musée Picasso, Fair use,

<https://en.wikipedia.org/w/index.php?curid=65588512>

MONA LISA

Obraz Wikimágenes z Pixabay

- Malarstwo realistyczne

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Aleksander_Gieryski,_%C5%9Awi%C4%99to_Tr%C4%85bek_L.jpg

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:J_Che%C5%82mo%C5%84ski_-_Czw%C3%B3rka_\(1881\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:J_Che%C5%82mo%C5%84ski_-_Czw%C3%B3rka_(1881).jpg)

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:J%C3%B3zef_Che%C5%82mo%C5%84ski_-_Bociany_-_01_\(MP_561_MNW\).jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:J%C3%B3zef_Che%C5%82mo%C5%84ski_-_Bociany_-_01_(MP_561_MNW).jpg)

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Gustave_Courbet_-_The_Meeting_or_Bonjour_Monsieur_Courbet_-_WGA05463.jpg

https://en.wikipedia.org/wiki/Lunch_atop_a_Skyscraper

https://pl.wikipedia.org/wiki/Dadaizm#/media/Plik:Theo_van_Doesburg_Dadamatin%C3%A9e.jpg

Mona Lisa z wąsami

<http://www.isztuka.edu.pl/i-sztuka/node/695>

<https://www.artsy.net/artwork/marcel-duchamp-lhooq-mona-lisa>

- Abstrakcja

[https://en.wikipedia.org/wiki/Upward_\(Kandinsky\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Upward_(Kandinsky))

<https://www.wikiart.org/en/jackson-pollock>

Autorstwa Kazimierz Malewicz - Nieznane, Domena publiczna,

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=511840>

<https://www.wikiart.org/en/piet-mondrian/composition-a-1923>

<https://www.wikiart.org/en/paul-queebein/castle-and-sun-1928>